

ELŐFIZETÉSI ARAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre..... 16 kor.
 Negyedévre..... 4 "
 Helyben házhoz hordva:
 Egész évre..... 20 kor.
 Negyedévre..... 5 "
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre..... 24 kor.
 Negyedévre..... 6 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

Aszerkesztőség kéziratok visszaadásán vagy megőrsére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

Bányák ellenőrzése.

(K. Ö.) Az ajkai és a resicai bányaszerencsétlenségek aktuálisá teszik a bányák ellenőrzésének kérdését. A bányák ellenőrzése a közbiztonság szempontjából sok helyen kritikán aluli. Ez beigazolást nyert az ajkai vizsgálatnál, mely kiderítette, hogy a tárna bejáratánál felhalmozott szemét valóságos tüzfészek, mely állandóan veszélyeztette a bányászok életét.

Százak, sokszor ezrek életéről van szó, nem lehet tehát ezt a kérdést kizárólagosan a vállalat fiskális szempontjából megvizsgálni. Csodálkozunk kell, hogy ez a fontos kérdés oly csekély érdeklődést kelt. Igaz, meginterpellálták a minisztert az országházán, de ez azután minden, a mi megtörtént, vagy legalább is nem sokkal több.

Németországban a radbódi bányakatasztrófa oly rendszabályok foganatosítását fogja maga után vonni, mely a bányák közbiztonságát arra a nivóra fogja emelni, mely megfelel a humanizmusnak és a fejlett szociális érzéknek.

A bányák ellenőrzését illetőleg Németországban két rendszer divik. Az egyik a porosz, a másik a szász rendszer.

A porosz rendszer bizalmi férfiakat alkalmaz. Ezek az alsóbb technikai képzettséggel bíró bányaszemélyzetből kerülnek ki és feladatuk a bányák közbiztonságát ellenőrizni és erről az állami bányafelügyelőségnek jelentést tenni.

A szász rendszer bányarendőröket alkalmaz, a kiknek tiszte az ellenőrzés és jelentéstétel. Ezek szintén a bányászok sorából kerülnek ki.

Mind a két rendszer hibája az, hogy az ellenőrzés nem kötelező, inkább az idő folyamán mint elkerülhetetlen óvintézkedés önmagából fejlődött ki. Másik hibája, hogy az ellenőrzéssel megbízott közegek anyagilag a vállalatotól függenek. Már pedig mit lehet egy oly ellenőrzés komolyságáról feltételezni, mikor az ellenőrnek attól kell tartani, hogy a vállalat egyszerűen elcsapja, ha reá nézve holmi féle rendszabályok foganatosításának emlegetésével kényelmetlenné kezd lenni.

Belátták, hogy ez fonák helyzet. És a mindinkább ismétlődő bányakatasztrófák behatása alatt kifejlődött közvélemény most már az oly ellenőrzés szükségességét hangoztatja, mely nem függ a bányavállalatok kénye-kedvétől. Tehát oly bányellenőröket kell alkalmazni, kik a tapasztalt bányamunkások sorából kerülnek ki, kiket a bányászok titkos szavazással erre a tisztségre megválasztanak és akik anyagiilag teljesen függetlenek a vállalatotól.

Ezeknek az ellenőröknek az a kötelességük, hogy a bányát naponta bejárják, az észlelt hiányokra a bányagazgatóság figyelmét felhívják és a közbiztonság szempontjából szükséges intézkedések foganatosítását elrendelik. Szükség esetén az állami bányafelügyelői hivatal beavatkozását provokálják.

Az az ellenőrzés, melyet a vállalatok önkényt megadnak, a bányák közbiztonsága szempontjából legtöbb esetben figyelembe sem jöhet. Azt az ellenőrt, aki előítélet nélkül szigorúan akarna tiszteben eljárni, egyszerűen elbocsátják. Az utódja pedig ezt nagyon is meg fogja szivlelni. Hisz a kenyérről van szó. Céla csak az az intézkedés vezet, mely törvényes kényszer útján oldja meg a bányák ellenőrzésének kérdését. És mivel ez nem csak a bányamunkások jogos követelése, de a humanizmus kérdése is, remélhetőleg csakhamar megszűnnek azok a vállalatok részéről táplált aggályok és nemcsak a külföldön, hanem nálunk is behozzák a kényszer ellenőrzést. A mun-

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Miért jöttem Amerikába?

Az amerikai »Szabadság« című napilap nemrég »körkérdést« tett fel olvasóinak. A kérdés az volt, írja meg mindenki, miért ment Amerikába? A válaszok közt akad akárhány igen érdekes és jellemző. Érdekesnek tartjuk közölni a következőket:

Engem nem a nyomoruság vitt reá mert két kezem munkája után szépen megtudtam élni családommal együtt. De mit láttam a polgári életben különösen a hivatali rendszerben? Ugyanazt, mint katonáéknál? Mit csinál egy városi, megyei vagy állami hivatalnok? (akik a népnek szolgálai kellenének, hogy legyenek, hiszen a fizeti őket a keserves adóból), ahelyett, hogy előzékeny, szívélyes volna, pöffeszkedő és goromba, persze csak lefelé, mert felfelé porba vágja magát, mint a mohamedán Allah előtt. Ellenben mit láttunk Amerikában? Azt, hogy Mr Roosevelt az állam feje éppen olyan egyszerű és hasznos polgárának érzi magát, mint az a baby-ét karján hordozó John Smith vagy John Szabó, aki csak keze munkájával válik hasznára az államnak.

A hivatalokban? A legnagyobb előzékeny-

ség és egyszerűség, bátran beállíthat oda egy angolul egy szót sem értő hazafi, nem rugják ki, nem förmednek reá, nem szidják össze őt mint szeretett hazájában, hanem iparkodnak minden uton-módon megérteni őt és szívesen utbaigazítják, legföljebb az együgyűségen mosolyognak egy kicsit.

Ezek a fent említett dolgok voltak az én kivándorlásom okai.

Es mindezek a dolgok a többi magyarországi bajoknak, mintegy kuforrásainak tekinthetők.

Eljen egy független demokratikus Magyarország!

Chicago, Ill.

John Szabó.

T. Szerkesztőség!

Azért jöttem Amerikába, mert azt hittem, hogy jobb hazát talállok itt, de bizony alaposan csalódtam.

Horvátik Mátyás.

Tisztelt Szerkesztőség!

Én azért jöttem amerikába, mert itt köztársaság van; ha Magyarország köztársaság volna, akkor nem jönne ki egy magyar sem, mert mások lennének cdabaza a viszonyok.

Bornum, Va.

Daróczy Béla.

Föltámadt bennünk hőseinknek, Hunyadi Jánosnak, Zrínyi, Dobó, Kinizsi vitézsége és bátorsága és amint ők harcoltak törökkel, némettel és egyéb ellenséggel, azonképpen mi is harcoljunk az amerikai elemekkel. Amerikának emberölő bányáival és öldöklő gyáraival. Amint őseink a csatatéren dicső halált haltak, úgy most is sok magyar hontitársaink küzdenek és sokan dicső halált hainak Amerika öldöklő bányáiban. Mi halálmegvetéssel dolgozunk, hogy azon elhagyott magyar vérrel öntözött földből, amelyért szívünk vérzik, egy darabkát visszaszerezhessünk s ezért jöttünk Amerikába.

Keserü Sándor.

T. Szerkesztőség!

Én is csak azért jöttem ide, mint sok más csalódott magyar, mert remélem, hogy jobb hazára akadok, hogy egy kis pénzre szert teszek s azután visszamegyek.

Saginaw, Mich.

Kukuruda Károly.

Legyen független, szabad Magyarország! A kormány ne függjön semmi idegen uralomtól, hogy biztosíthassa a magyar nép becsületes munkája után a becsületes megélhetést, és adjon munkát!

Akkor nem jövünk Amerikába!

Youngstown, O.

Louis Márk.

Uj üzlet!

Most nyílt meg

Uj üzlet!

Van szerencsénk értesíteni, Nagyvárad és Biharvármegye n. é. vevő közönségét, hogy üzletünket teljesen megnagyobbítva február hó 1-én a »Bazár épületben« Rákóczi-ut 2. szám megnyitottuk.

Tisztelettel
Klein Géza és Ödön
 confectio, női-divat és menyasszonyi kelengyék nagyáruháza.

kásember is tud előítélet nélkül gondolkozni és itélni, ha látja, hogy a vállalkozó bizalommal van iránta és munkástársai iránt.

Kossuth Ferenc Bécsben. Bécsből jelentik telefonon: Ő felsége a *jövő héten kedden* fogadja kihallgatáson a függetlenségi párt vezérét, *Kossuth* Ferencet. A kihallgatás elhalasztásának oka, hogy a Felség még e hét folyamán *több magyar politikust* rendelt maga elé kihallgatásra s úgy tudjuk, hogy épp e kihallgatásra meghívottak készítik elő annak lehetőségét, hogy a kormányzás átvétele a függetlenségi pártra bizassék. Bécsben teljes bizonyossággal állítják, hogy *Kossuth* Ferenc teljesen kidolgozott *kormányzati programmal* járul a Felség elé, amelynek elfogadása akadályba ütközni nem fog. A javaslatnak főbb pontjai: a bankönállóság előkészítése a kereskedelmi szerződések lejártáig s annak a trónbeszédben való biztosítása. Választói jog az egyenlő tükös választási jog alapján és igen sok szociális reform és munkaprogram, köztük a Duna-Tisza-csatorna kiépítése és egy új vasúti miniszterium létesítése.

A politikai helyzet. A politikai barométer csak e hó végére mutat *»válságos«*-t. Még *Kossuth* Ferenc bécsi utazása sem fog döntést hozni, amennyiben az ő audienciája, úgy mint *Apponyi* és *Justh*, csak informatív jellegű lesz. A függetlenségi pártban ezalatt erősen reménykednek abban, hogy rövidesen tisztán függetlenségi kabinet kerül az ország élére. Erről szól a bécsi telefonjelentés is. A függetlenségi párt egyik igen tekintélyes tagja, aki a bankbizottságnak is tagja, így nyilatkozott:

— A fuzió dolga — mond az illető képviselő, — nem megy előre. Azelőtt *Andrássy*, most pedig *Wekerle* forszirozza a fuziót. De a függetlenségi párt nem igen kér belőle. A pártban most már az a vélemény jegecesedett ki, hogy a függetlenségi pártnak egyedül kell átvennie a kormányt. A bankkérdés megoldása, — értesülésem szerint — jó úton van. A tár-

gyalások folyamán lesznek ugyan nehézségek, de a végeredmény — azt hiszem — ki fogja elégíteni a függetlenségi pártot.

Ez a nyilatkozat is mutatja, hogy a függetlenségi párt nagy reményekkel néz a jövő elé és senki se osztja a pártban néhány peszsimista tagnak azt a nézetét, hogy *»új nemzeti küzdelem előtt állunk.«*

Itt regisztráljuk még azt az értesülésünket, hogy a *»Nemzeti Kaszinó«*-ban az utóbbi időben az alkotmánypárti mágnások gyakran tartanak bizalmas értekezleteket a politikai helyzet felett. A kiszivárgott hírek szerint ezeknek a főuraknak az a véleménye, hogy egy függetlenségi kabinet alakulása esetén az alkotmánypárt ne csináljon nehézségeket az új kormánynak, hanem egyelőre passzív álláspontot foglaljon el.

A folyosóról. A képviselőház folyosón nagy csoport képviselő vette körül *Andrássy* Gyula gróf belügyminisztert, aki a következőket mondta:

— Ez az állapot tarthatatlan. Valami kibontakozást kell keresni. Így nem lehet egészséges politikát csinálni, hogy mindenki bizalmatlan. Nyíltan ki kell állni és beszélni. Mindenkiel összevesztünk; Ausztriával, a horvátokkal, a nemzetiségekkel és önmagunkkal.

Sándor Pál közbeszólt: Az a baj, hogy a kormány konzervatív lett.

Nagy Emil: Ugyan kérlek ne keverj bele felekezeti dolgot. Bánjuk is mi, akár milyen vallásuak.

— Csak zsidó ne legyen! — szól közbe *Molnár* Jenő, óriási derűtség mellett s ezzel vége volt a beszélgetésnek.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

Budapest, február 9.

Elnök *Justh* Gyula.

A múlt ülés jegyzőkönyvének felolvasása és hitelesítése, valamint a kérvények és irományok bemutatása után következik a földadókataszter javaslat szakaszonkénti tárgyalása

A negyedik szakaszban *Polónyi Géza* értelemzavaró hibát talál, módosítást ajánl. *Wekerle* Sándor azt ajánlja, hogy fogadják el

változatlanul, majd *Mezőfi Vilmos* hozzászólása után a miniszterelnök is elfogadja *Mezőfi* indítványát.

A negyedik szakasz *Mezőfi Vilmos* módosításával elfogadtatik.

Az ötödik szakaszhoz *Roits* Milán horvátul beszél és szövegbeli módosítást ajánl. *Mezőfi Vilmos* és a miniszterelnök hozzászólása után változatlanul s ugyszintén a hatodik szakasz is változatlanul fogadtatik el.

Hetedik szakasz *Mezőfi Vilmos*, *Surmin* György és a miniszterelnök hozzászólása után változatlanul fogadtatik el.

A nyolcadik szakaszhoz *Holló Lajos*, *Magdics Péter* horvát, *Becsey Károly* horvát, *Hódy Gyula*, *Polónyi Géza* képviselők szólnak hozzá.

Holló Lajos módosítása ez: vétessék be a szakaszba, hogy az országos földadó bizottság tagjai csak kiküldetés esetén részesülhetnek díjazásban.

Becsey Károly módosítása az, hogy minden olyan városban, melynek területe 50,000 holdat meghaladja, külön földadó bizottság alakíttassék.

Polónyi Géza *Becsey* Károly módosítását magáévá teszi, a többit a miniszterelnökre bizza.

Nagy Sándor nem tartja igazságosnak, illetve demokratikusnak, hogy csak kiküldetés esetén díjazják a földadó bizottság tagjait.

Holló Lajos rácsófol, mert a bizottság tagjai képviselők is lehetnek s ha ezeket állandó fizetéssel díjaznák, előállana az összeférhetlenség esete.

Tuskán Gergely horvátul beszél.

Szappanos István megújja a horvát beszédeket, kritizálni kezdi, mondván, hogy a palament tanácskozási nyelve magyar és egy börtöt sem ért a beszédekből.

Elnök: Figyelmezteti, hogy a szakaszhoz szóljon.

Szappanos István még egyszer szóvá teszi a horvát beszédeket, aztán megjegyzéseket fűz *Becsey* módosításához.

Wekerle Sándor miniszterelnök *Holló* Lajos módosítását magáévá teszi.

A nyolcadik szakasz *Hódy* Gyula póttindítványával *Holló* módosításával fogadja el a javaslatot.

IX. Kilenedik szakasz következik.

Várady Imre módosítást kíván, a vármegyei bizottság mellé osztandó bizalmi-férfiak dolgában.

Becsey Károly szövegbeli szöbetoldást kíván. A szakaszt változatlanul elfogadják.

Tisztelt Szerkesztőség!

Bizony nehéz a kérdés, de mindnyájan egy cél felé törekszünk, vagyis biztosabb megélhetésért kénytelenek vagyunk édes szülőházánkat ott hagyni!

Ennek oka az, hogy a hazai iparcikkeinket csak tulipán jelszavakkal tápláljuk. Mágnásaink, kik tőkepezések, inkább külföldön költik el jövedelmük nagy részét és így ipari vállalkozásról szó sem lehet, hiszen azt ők szegyezzik. Azok, akik odahaza nem tudják a kivándorlás útját, azok adják kezünkbe a vándorbotot.

Louis Soós.

Tisztelt Szerkesztőség!

Ezelőtt 23 évvel vettem kezembe a vándorbotot, amidőn még nem volt oly hangos Amerika földje a magyar szótól és virtusoktól. Jöttem pedig azért, mert tejjel-mézzel folyó kanaánunkban, szegény Magyarországon, bármily terhes munkával is nem voltam képes a mindennapi legszükségesebbeket megszerezni. 11 évi amerikai tartózkodásom után megváltam a gyári munkától és a Szabadság hasábjain is hirdetett georgiai magyar telepen földet vásároltam és 12 éve itten lakom Nem dicsekszem, nem szokásom, de a közelmúltban lezajlott gazdasági válságot mi nem éreztük meg s így sorsommal elégedett vagyok, csak az fáj, ha szülőházamról olykor-olykor a Szabadság hasábjain rossz híreket hallok; magam csak egy ember vagyok, kit elvesztett szegény hazám, de ha rá gondolok, hogy bennem elvesztette hét

elő gyermekem és számos unokáim, ezzel nem tudok megbárátkozni.

Tallapoosa, Ga.

Jezsik János.

Tisztelt Szerkesztőség!

Miért jöttem én Amerikába? 1. Mert nem voltam otthon megelégedve az anyagi viszonyokkal. A kisiparos megélhetése tulságos szűkre van szorítva és minden lépésnél bele botlik az adó, bélyegjutalék és a jó ég tudja hányféle nevű dologba.

2. Nem voltam megelégedve a társadalmi viszonyokkal, mert Magyarországon van százféle rangu, című, hivatalu és foglalkozásu ember és ennek mindegyiknek van kit és mit lenézni. Mire ez a sokszoros lenézés tömörülve a szegény emberig jut, valóságos megvetés lesz belőle.

3. Nem voltam megelégedve az »igazság« szolgáltatással. Ánbár személyes szabadságomtól nem voltam megfosztva soha egy percre sem.

4. Nem voltam megelégedve a politikai viszonyokkal sem, mert talán századok kellenek, hogy az amerikai viszonyokhoz hasonló legyen otthon.

South Bethlehen, Pa.

Nagy András.

Tisztelt Szerkesztőség!

Azért jöttem Amerikába, mert majdnem lehetetlen a megélhetés az óházában, ha az ember a két keze munkája után kénytelen megélni. Megadóztatják az embert községi, uti

és jövedelmi adóval, ami utóbb magamfajta embernek nincs is; mégis az évi adóm felment 70—80 koronára. Nem elég, hogy alig képes a csekély keresetből megélni, hanem akkor jönnek a cifrán elnevezett adókkal és ez adta a vándorbotot a kezembe.

Youngstown, O.

K. Hingel.

Tisztelt Szerkesztőség!

En azért hagytam el az én áldott szülőházam, mert sokat hallottam másoktól, hogy milyen jólét van Amerikában. Naponta nem kell csak 10 órát dolgozni. Letelik a tíz óra, lakásomon terített asztal vár, különbnél-különb ételek és sütemények s hozzá hűsítő italokkal. De azt is láttam ám, hogy a tíz óra alatt majdnem a vért is kiszívják a szegény bevándoroltakból azok a lelketlen foremanok s csak akkor hült el bennem a vér, mikor oly bánásmódban részesültem, hogy majdnem öngyilkosságot követtem el. Sokat folsóhajtottam, ön Istenem, csak annyi pénzem volna, amivel vissza tudnék menni az én kedves szülőházamba.

Másodszor azért jöttem ki, hogy otthon nagyon neheez a megélhetés.

Ha odahaza elmén az ember másnak dolgozni, 1 korona 20 fillér vagy legföljebb 1 korona 40 fillér anér, míg itt jóval több. Azt sem veszi figyelembe az uraság vagy birtokos, hogy annak a szegény napszámosnak odahaza men és ruhátlanul sírnak a gyermekei. Ezek hozzák ki a szegény munkás népet. Itt a kis-

Tizedik szakasz.

Holló Lajos, Polónyi Géza, Becsey Károly, Mezőfi Vilmos hozzászólása után a miniszterelnök válaszol. Becsey Károly módosításával elfogadjatik.

Következik a tizenegyedik szakasz.

Nagy Sándor módosítást ajánl.

Polónyi Géza azt tartja, hogy ne lehessenek tagjai a kinevezett bizottságoknak képviselők.

A szakaszt a Polónyi javaslatával módosítva fogadják el.

Az ülés 2 órakor ért véget.

Városi közügyek.

A közgyűlés tárgysorozata.

Holnap, csütörtökön tartja rendes havi közgyűlését Nagyvárad város törvényhatósága. A kitűzött ügyek között több kiváló fontosságú van, eltekintve attól, hogy választás is lesz; a többek között az iskolaszékben megüresedett két tagsági helyet töltenek be.

Még egy észrevételünk van a tárgysorozatra. Ebben a debrecen—nagyvárad vasúti részvényjegyzési ügye előbbre van téve a fürdővasutak hasonló kérdésénél, holott eddig megfordítva volt a pénzügyi bizottságnál és a tanácsban is.

Végre is a tárgysorozat összeállítása a főjegyzőre tartozik s rendes körülmények között azt kifogásolni nem lehetne. Azonban itt más a kérdés, mert tendenciát láthat mindenki ebben az esetben. A pénzügyi szakbizottság ülésén ugyanis a polgármester kijelentette, hogy a polgármester kijelentette, hogy a közúti alaponál, amiből a vasutak részvény-jegyzését és vételét fedezni kell és lehet, csak 100.000 koronának megfelelő amortizáció áll rendelkezésre. Tehát ha előbb a debreceni vasútra 50.000 koronát megszavaz a közgyűlés, a fürdő-vasútra már nem szavazhat meg többet 50.000 koronánál, mert előáll bizonyára a tanács, hogy amennyivel többet szavaz meg a fürdő-vasútra a közgyűlés, azt közköltő emelésből kell fedezni.

Itt látjuk a tendenciát, a tárgysorozat ezen két pontjának elhelyezésénél.

A tárgysorozat különben a következő:

1. A polgármester jelentése az előző havi közgyűlés állapotáról.

2. A tanács előterjesztése a községi iskolaszéknél üresedésben levő két tagsági hely és a

jogügyi szakbizottságba lemondás folytán megüresedett egy hely betöltése tárgyában.

3. A tanács előterjesztése a bor ellenőrző bizottság megalakítása tárgyában.

4. A törvényhatósági joggal felruházott városok polgármesteri értekezletének átirata a külön városi törvény alkotása tárgyában.

5. Szabotcs vármegye közönségének átirata a tűzoltói intézmény fejlesztéséhez a biztosító társulatok kötelező hozzájárulása tárgyában.

6. Dr. Agoston Péter és társai indítványa az általános választójog tárgyában.

7. A tanács előterjesztése a debrecen—nagyvárad vasut részvény jegyzése tárgyában.

8. A tanács előterjesztése a Nagyvárad Püspök- és Félix-fürdő között létesítendő villamosvasut részvény jegyzése tárgyában.

9. A tanács előterjesztése a vízvezetési és csatornázási ügyek vezetése s ezzel kapcsolatosan szervezeti szabályrendelet módosítása tárgyában.

10. A tanács a közbiztonsági szabályrendelet tárgyalás és elfogadás végett beterjeszti.

11. A tanács a belügyminiszteri leirat értelmében átdolgozott csatornázási tervek és költségvetést további eljárás végett beterjeszti.

12. A tanács előterjesztése a Beöthy Ödön és ezzel kapcsolatos utcák csatornázása tárgyában.

13. A tanács a földművelésügyi m. kir. miniszter leiratának megfelelőleg átdolgozott közlegelő szabályrendeletet beterjeszti.

14. A tanács előterjesztése a vasut melletti árúbedék tárgyában Magyar József és társai által beadott felebbezésre.

15. A tanács előterjesztése a városi villamos mű részére szállított 900 lóerős gép késedelmes szállítása folytán visszatartott kötbér kiutalása iránt Ganz és társa cég által beadott kérvényre.

16. A tanács a tanítói fizetésrendezésre vonatkozó szabályrendeletet beterjeszti.

17. A tanács előterjesztése a községi polgári fiú iskola I. C. osztályához szükséges egy tanítói állás szervezése iránt.

18. A tanács előterjesztése a községi polgári leányiskola és az olasz községi elemi leányiskola végleges elhelyezése tárgyában.

19. A tanács előterjesztése a Sztaroweszkgyermekkorház kibővítése folytán szükséges felszerelések beszerzése iránt.

20. A tanács előterjesztése a lőszerraktár kibővítése iránt.

21. A tanács javaslata a Körös-utca és Dudek-utcának szabályozási vonala megállapítása iránt.

22. A polgármester előterjesztése a XIV. gyógyszertár felállítására beadott kérvényre.

23. A tanács előterjesztése az árammérő órák és transzformátorok bírói lefoglalásáról a villamos-telep igazgatóságának értesítése tárgyában.

24—27. Köztérvelési ügyek.

28. A tanács előterjesztése a városi átirási illetékről szóló szabályrendeletre.

29.—30. Szerződések jóváhagyása.

31.—37. Nyugdíjak és kegydíjak.

38. Szántó Lajos közgyám három havi szabad-ságidő engedélyezése tránti kérvényre.

39.—40. Fizetési előlegek.

Erről a törvényhatósági bizottságot tisztelettel azzal értesitem, hogy a tárgysorozatba nevezett ügyiratok a közgyűlést megelőző napon bárki által megtekinthetők.

Kelt Nagyváradon, 1909. évi február hó 6-ik napján.

Bordé Ferenc, jegyző.

A köztisztasági kérdés megoldása.

A főmérnök javaslata.

A köztisztaság dolgában tagadhatlanul nagyon hátra van Nagyvárad. A főbb utcákat még csak tisztán tartja valamennyire a város, de a többi utcákra, tehát a város tulajdonképpen nagyobb részére, kevés gond van. Ha néhanéha, hónapok multával megjelennek egy-egy utcán az utcaseprők, ebben sincs köszönet, mert a nap legforgalmasabb szakában vernek olyan port, hogy menekülni kell előle. Az összesepert szemetet akkor is otthagyják, míg újból szerteviszi a szél.

A házi szeméttel még rosszabbul állunk. Igen kevés udvarból hordják ki rendszeresen, a többi udvarban hetekig, hónapokig, sőt évekig gyűl és rontja a levegőt.

Köszeghy József városi főmérnök már évekkel ezelőtt megbolygatta ezt a kérdést, csak hogy olyan nagyszabású megoldást proponált, amely egy világvárosba való lett volna. Most újból felvetette a kétségtelenül fontos kérdést. Ezen újabb javaslata sokkal életrevalóbb, kivihető is, jó is volna, de azt hiszszük, teljes egészében még sem valósul meg egyhamar, mert nagy terheket róna a lakosságra.

A főmérnök terjedelmes javaslatából közöljük a következő ismertetést:

Köszeghy főmérnök 1905. évben beterjesztett javaslatának ma már csak a szemét elégetésére vonatkozó részét tartja fenn s a szemét elégetése mellett foglal állást. A szemetet erre

biró sem jár a kutyabőrös dobbal, nem kinozza a népet, hogy most ide, most oda kell fizetni.

Scott Haven, Pa.

Kuttelák János.

Tisztelt Szerkesztőség!

Az én nézetem szerint senki sem tudja, hogy miért jött Amerikába, mert a jövőbe senki sem lát. Szegény napszámos család ember voltam az óhazába és volt egy kis házam és egy kis darab földem és már a házam akarták eladni, mert volt egy kis adósságom, így hát reá adtam magam, hogy kijövök Amerikába, hogy megkeresem kis tartozásom és még, hogy pár száz dollárom megmaradjon, hogy a házam visszaválthassam a családomnak és hogy ha pár száz dollárral haza mehetek, megtaláljam otthonomat.

Lorian, O.

Alex Horváth.

Tisztelt Szerkesztőség!

Magyarországban vagyontalan embernek a nagy adó keseríti el az embernek amúgy is terhes életét, de ha van miből megszerezni egy darabka földet egy család embernek, akkor legboldogabb életet csakis Magyarországon élhet a magyar ember. Így határoztuk el mi is, hogy egy pár évre kijövünk azzal a szándékkal, ha Isten segít és kedvez a szerencse, spórolunk egy kis pénzt és haza megyünk, mert mindenki jól tudja, nem Magyarország az oka

annak, hogy oly lassan bír a szegény ember haladni, hanem a magyar állam alkalmazottjai és az oly nagy adórovások. Férjem pl. fél évenként 42 korona adót fizetett, mert önállóan dolgozott a lábbeli készíttéssel, de annyira iparkodott mindig, hogyha 24 órában 6 órát aludt, akkor már sok volt, mégsem birtunk odahaza még felvevő ruhát se szerezni magunknak, nem-hogy családunknak meleg tűzhelyet biztosíthattunk volna.

Beaver Falls, Pa.

Balázs Imréné.

Sokat olvastam újságot, a mi megérlelte bennem, hazát cserélek, mert sok minden elszomorított. Pl. borocskám is termett és egy keveset hagytam saját fogyasztásomra, a meghagyott mennyiséget a fogyasztási adót bérliknek be kellett jelentenem és még a lőre (t. i. másod borért) is fizettem; szilvám olykor sok termett, ha tehát akartam egy kis szilvórium birtokába jutni, azt mondták: eredj az adóhivatalba és azután a fináncokhoz, ott is, itt is fizess s mire készen voltam, ugyancsak drága pénzembe került. Ilyen és hasonló eseményekért jöttem Amerika szabad földjére ezelőtt 9 évvel és vagyok s leszek itten mindaddig, míg drága magyar hazám szabadsága meg nem valósul.

Stiles, Pa.

J. Nagy.

Tisztelt Szerkesztőség!

Az én kivándorlásomnak nagy oka van! Én tizennyolc éves koromban beálltam katoná-

nak s az én kedvesemért hűségesen szolgáltam három évet s azután hazabocsátottak. Akkor akartam az én szívem választottját oltárhoz vezetni, de jött apám, jöttek a rokonok, nézd fiam, nézd öcsém, az nem neked való, vedd el ezt a másikat s mert rábeszéltek, hát elvettem egy másikat! De bizony én azt nem szerettem soha és gyűlölöm halálom órájáig is. Gondoltam hát magamba, elmegyek Amerikába, hátha eljön az én régi kedvesem is. Eltelt néhány hónap, de el is jött és boldogan éltünk egy pár hétig; egyszer csak azt mondja, nem szeretlek mert feleséged van. Ez már elég bánat szegény fejemnek, úgy, hogy már alig bírom elviselni.

Coraopolis, Pa.

Stef. Magyarosi.

Tisztelt Szerkesztőség!

Vannak, akik az Európa és Amerika között közlekedő hajókon hajóznak, ami igen szomorú kenyérkereset a magyar ember szempontjából.

Reszket a pennám, mikor ezen sorokat írom. Könnyes a szemem. Nagyon szépen kérem a tisztelt Szerkesztőséget, hogy legyenek szivesek velem együtt és az összes kivándorolt magyarokkal együtt itten Amerikában felépíteni azt a hajót, amely hazaszállítson bennünket arra a szép magyar földre, hogy örömkialtással foghassunk kezét mi kivándorlók a magyarországi lakosokkal és egyhangulag kiálthassunk: Éljen a szép magyar hazal!

Pottstown, Pa.

Nyitrai Imre.

készült kemencékben égetnék el, amely kazánt fütene s a kazán gőzt fejlesztene. A gőz viszont villamos gépeket hajtana. Így az elégetett szemet hőenergiáját villamos energiává alakítanák át.

A telep felállításának, berendezésének annuitása és az üzem évenként 90,000 korona kiadást okozna. Ha az előállított villamos energiát a villamos műnek eladják, ez fedezné a 90,000 korona összeget, sőt mivel a város az áram kilovattjéért 103 fillérenél nagyobb összeget kapna, még jövedelme is lenne ezen actióból.

A szemét kezelését úgy kontemplálja a főmérnök, hogy az utcai és a házi szemét gyűjtését és kifuvározását a város házilag, rendszeres köztisztasági szolgálattal végezzék.

Minden burkolt utcán minden második éjjelen, locsolás mellett felsepernék. Erre a szükséges locsoló kocsikat, seprőgépeket, elszállító kocsikat szerezniék be s 34 éjjeli munka mellett az összesepert szemetet azonnal elhordanák. A nagyobb utcákat mozgó utca-seprőkkel, 52 munkással külön seperetnék.

Egy éjszaka 90000 négyzetméter területet seperniék fel, tehát két éjjeli munkacsoport szükséges. Így jutna idő, hogy minden másodnap sor kerüljön a burkolt utcákra. Az öntözéshez 21 kocsi, 42 ló és 10 kutmunkás szükséges. A hóeltakarítást általában végeznek, évi 15,000 koronáért.

A házi szemét kérdését akként akarja a főmérnök rendezni, hogy az udvarokban, 3000 házhoz 6000 szekrény állíttatnék fel, egyenkint 40 liter űrmérettel. Minden 3—4 szobás lakáshoz egy szekrény, kisebb lakásoknál kettőhöz egy-egy szekrény. Az első edényért évi 25 korona, a többi után évi 20 koronát fizetne a háztulajdonos. A szekrényekből hetenkint 3-szor, de legalább is kétszer kihordanák a szemetet.

A házi szemét kihordás berendezésére 370,000 korona befektetés kellene s az évi üzemeltetés 276,190 korona lenne.

A kiadás fedezésénél a következő bevételekre számít a főmérnök: a szemétygyűjtő szekrényekért befolyó a házigazdától 170,000 korona; a város által a köztisztaságra fordított összeg 80,000 korona és még 3 százalék közköltség emelésből befolyó 30,000 korona s így az összes bevétel 280,000 korona lenne.

Javasolja még a főmérnök, hogy javaslatát nyomassa ki a tanács s tanulmányozás céljából osszák ki a törvényhatóság tagjai között; továbbá küldje ki a törvényhatóság a főmérnököt és a polgármestert vagy főkapitányt Miskolcra a szemét égető kemence, Kolozsvárra és Buda-

pestre a házi kezelés és Karlsbadba a szükséges felszerelések tanulmányozására.

Eddig terjed a főmérnök javaslata. Szép dolog volna ezeknek a megvalósítása, de majdnem annyi újabb terhet róna a közönségre, mint az eddigi városi pótdadó egész összege. A fizetendő 170,000 korona és a 3 százalékos pótdadó emelés évi 200,000 korona új teher lenne, ami 20 százalékos közköltségek felel meg.

Így aligha megy bele a közgyűlés a különben helyes javaslat megvalósításába.

UJDONSÁGOK.

Tájékoztató.

Február 10. Leszámitoló és jelzálogbank közgyűlése d. u. 4 órakor.

Február 11. Városi közgyűlés d. u. 3 órakor.

Február 14. A Kath. Kör közgyűlése és Palotay emlékkünnep d. e. 11 óra.

Február 28. Nagyváradi Takarékpénztár közgyűlése d. e. 10 órakor.

Március 7. A Nagyváradi Kath. Kör közgyűlése.

* Előkészület a városi közgyűlésre.

A holnapi városi közgyűlés alkalmából tegnap este egy a nagyváradi függetlenségi párthoz, mint a Városi Körhöz tartozó városatyák értekezletet tartottak. A Városi Kör abban állapodott meg, hogy az iskolaszéknél megüresedett két tagsági helyre dr. Pácz Sándort és dr. Mártonffy Marcellt jelöli, míg a jogügyi bizottságba a tanács által kijelölt dr. Schweiger Ede helyett dr. Bárdos Imre mellett foglal állást. A borellenőrző bizottságba a kör részéről nem jelöl, hanem elfogadja a tanács által kijelölt dr. Molnár Imrét és Cser Jánost. — A választó jogról szóló törvénynek a pluralitásról rendelkezése ellen dr. Várady Zsigmond és társai által beadott indítványt teljes erejükből pártolják, a tanács elutasító javaslatával szemben. A debrecen-nagyváradi vasut, valamint a fürdővasutnak megszavazandó 50—50 ezer koronás javaslatot megszavazzák. — A függetlenségi párt értekezlete az iskolaszéki tagságra dr. Pácz Sándor és dr. Olasz Béla korábbi jelöltjei mellett kitar s megválasztásuk érdekében küzd. A jogügyi bizottságban megüresedett tagságra nézve nem foglalt állást, mivel nem volt tudomása arról, hogy a városi tanács dr. Schweiger Edét jelölte. A borellenőrző-bizottságban megüresedett helye-

ket illetőleg sem volt tudomása a tanács jelöléséről s így Stettner Istvánt és Balogh Dömét jelölték. A választói törvény ellen beadott indítvány felett napirendre térést fog a párt indítványozni a közgyűlésen. A debreceni vasut nézve az 50,000 korona hozzájárulást megválasztja a párt, míg a fürdő-vasutra 200,000 korona értékű részvény jegyzését indítványozza a párt. — A tanács azon javaslata ellen, hogy a vízvezetési bizottság elnöki teendőivel Bordé Ferenc főjegyző bizassék meg évi 1000 korona külön tiszteletdíj mellett, a párt állást foglalt, mert nem tartja megengedhetőnek, hogy bármely tisztviselő külön díjazásban részesüljön.

* **A Körös hajózhatósága.** A napokban megírtuk, hogy a kereskedelmi miniszter leiratot intézett Glac Antal főispánhoz, hogy a Körös hajózhatóvá tételének mozgalmaira való tekintettel a jövőben az ujonnan építendő vasutak terveit úgy fogja elkészíteni, hogy azok a hajózhatóság munkálataival mindenben egyezzenek. Ez ügyben tegnap Glac Antal főispán Pekánovics Imre főmérnök kíséretében Kolozsvárra utazott, ahol többek között a vasuti üzemeltetőséggel is tárgyalni fognak. Egyszóval mindjobban egyengetik a hajózhatóság megvalósításának kérdését, hogy a kivitel alkalmával semmi se álljon útjában a nagy munkának. Az főispán és a főmérnök ma este érkeznek vissza Nagyváradra.

* **Uj családfe az inasotthonban.** A vallás- és közoktatásügyi miniszter a nagyváradi inasotthonhoz még december végén Szabados Pál római katolikus iskolai tanítót nevezte ki családfevének. Szabados Pál el is foglalta az új helyet, azonban egy hónap múlva leköszönt a családfevégről és régi állását foglalta ismét el. Az így megüresedett inasotthoni családfevé állásra a gyermekvédő liga Dornyai Imre nagyváradi-velencei rk. tanítót jelölte. Eme jelölésről tegnap értesítették Glac Antal főispánt.

* **Templomrablás Békésosabán.** Békésosabáról táviratozza a rendőrség, hogy ott az elmúlt éjszaka a róm. kath. templomba betörtök és egy aranyozott ezüst kelyhet 160 kor. értékben, egy félhold alakú (lunula) arany szentségtartót 80 kor. értékben és a Szent-Antal perselyből mintegy 25 koronát elvittek. Az eddig ismeretlen tetteseket nyomozza a rendőrség.

* **Halálozások.** Özv. Péter Mihályné sz. Farkas Eleonora, élete 81. évében elhunyt. Temetése tegnap délután nagy részvét mellett ment végbe. — Váradi János nyug. máv. vasuti raktárnok tegnap, élete 59. évében elhalt. Temetése holnap, febr. 11-én lesz a Széles-utcai 33. sz. háztól.

* **Az önkéntesek foggyvergyakorlata.** A Mostárban állomásozó ezred önkéntesei tegnap váratlanul behívót kaptak. Az önkénteseknek április elsején kell bevonulniok. A bevonulók az idén nem Nagyváradon töltik el a katonai gyakorlati időt, hanem szét lesznek osztva a hadtestparancsnokság területén, ahol is is rendszeres szolgálatot fognak teljesíteni. Az önkénteseket nem fogják Mostárba vinni.

* **Elismerés két életmentőnek.** A múlt évi október hó 16 án borzalmas tűzvész dühöngött a székelyhidi járás Kóly községében. A tűz olyan arányokat öltött, hogy az egész falut megsemmisítéssel fenyegette. A veszedelmes elem éjjel tört ki s így az alvó emberek feje felett égett a ház. Az emberek életének megmentése körül Tanay János gazdasági ispán és Káseonyi István gazdasági munkás saját életüket veszélyeztetve olyan munkát fejtettek ki, hogy az egész község valóságos ünnepele a

Ha Kossuth apánk kivihette volna 48-ban a mit akart, bizonyosan nem vándorolt volna annyi magyar Amerikába, és aki már egyszer volt Amerikában az igen kevés kivétellel mind itt honosodik meg, mert hát ami pénzt Amerikában megtakarít, nem akarja odabaza munkája mellett elfizetni, birtokot pedig az idegenektől meg a zsidóktól nem lehet venni, ezért jöttünk ki többen azt hiszem.

Speers, Pa.

Louis Farkas.

Tiszteit Szerkesztőség!

Hogy miért jöttem Amerikába, arra a leg-rövidebb felelet az volna, hogy a szegénység az asztalomra ült és én gondoltam magamban: noha ide ültél, hát itt egyen meg a fene, itt hagylak.

Annyit ugyan megtehetnek, hogy a szegénységgel kiüldöznek, hanem azt nem tehetik meg, hogy a szívem elvegyék, mert örökre a hazámé marad.

Cleveland, O.

J. Fazekas.

Tiszteit Szerkesztőség!

Nekem az én szép magyar hazámban a két kezem munkája által szeretett nőmmel és kedves gyermekeimmel egyetemben a tisztességes megélhetésem biztosítva volt. Mint minden

igyekező ember, ugyszinte én is, mindig a jobb megélhetést szerettem, tehát az a gondolat támadt bennem, hogy ezt csakis a sok kincseket ígérő Amerikában találhatom meg. Így neki vágtam a nagy ködnek és elindultam! A hajón való bánásmód utazásom alatt majdnem az állatéhoz hasonlított. Az első pár amerikai év teljesen megnyerte kedvem, de később reám is bekövetkezett a szűk világ és attól fogva a mai napig is csak hány-vet ez az átkozott sors mint a tenger hullámai a hajót. Én bizony elmondhatom, hogy se ki se be, egyforma mint a Samu nadrágja, de annyit tapasztaltam itten, hogy remélem, miszerint 10 évvel előbb megyek a földbe deszkát árulni, ha ugyan valahol agyon nem csap a kő a bányában. Bizony minden meghívás nélkül tömörülnek homlokomon a ráncok, szép fekete hajam minden festék nélkül ezüst színűvé változik, szóval teljesen elérem maholnap azt, hogy tagjaim megtagadják a szolgálatot.

Bizony a pénzvággy és a rózsás remény adta a vándorbotot a kezembe és vakon mentem neki az örvénynek, amely egész le sodort és most már férfias türelemmel kell viselnem a terhet és minden nehézségekkel kell megküzdenem, mert szép magyar hazámban a kevés nem kellett.

Hammond, Ind.

Mészáros Antal.

két embert. Az esetről értesülést szerzett a belügyminiszter is és tegnap leiratilag kérte fel Glac Antal főispánt, hogy elismerését adja tudtukra.

* Festetich Vilma grófnő halálához.

Nyári Rudi családja sürgönyileg kérte meg Vilma grófnő apját, Festetich Pál grófot, hogy jöjjön el a temetésre és engedjen helyet leányának a családi sírboltban. Festetich Pál gróf a következőképpen válaszolt sürgönyileg: »Temetésen nem veszek részt. Végredeletrre nem vagyok kíváncsi. Temetési költségekhez hozzá nem járulok. Festetich.«

* Kitüntetett munkások.

A m. kir. földmívelésügyi minisztérium az idén is kitünteti a hosszú időn keresztül hűséggel és odaadással szolgáló gazdasági munkásokat és cselédeket. Örömmel tapasztaljuk, hogy míg az előző években a kitüntetettek száma nagyon csekély volt, úgy hogy például a múlt évben csak hat arra érdemes egyén találtott vármegyénkben, most az idén már 17-en lesznek megjutalmazva. Főispánunk Glac Antal érdemei; mert ő szorgalmazta és szedette össze az érdemesek névsorát, szem előtt tartva mindazon előnyöket, amelyek a munkásosztály szemében lelkesítésre, buzgóságra és lankadatlan munkásságra való ösztökélésre feltétlen hatással bír. Kell is, sőt nagyon is üdvös dolog, hogy ismét poljuk azt az érzést a munkásainkban, hogy a kóborló és állandóan költözködő cseléd belássa, hogy állandó hű és becsületes szolgálatának nemcsak anyagi, de erkölcsi haszna is van. Növeljük benne az önértéket, a feltétlen megbízhatóságot és azt, hogy a rábizott dolgot magáévá téve, annak tudatában járjon el kötelessége teljesítésében. Edzzük munkásainkat arra, hogy ne tévedjen meg a káprázató, csábító ámitásoknak. Emelkedjen felül a csalfa izgatók hazug reményekkel kecsegtető ígéretein, lebegjen szeme előtt az a jelszó: »Tisztességes munkának, tisztességes a jutalma.« — Nem a sztrájkjal és nem a hiábavaló erőszakoskodással fog a munkásosztály részére előnyöket biztosítani, mert a munkás és cselédtörvény megvédelmezi az igazságtalan munkaadóval szemben a jóra való dolgos embert. A törvény paragrafusai biztosítják a munkást arról, hogy feltétlen odaadó munkásságának meg legyenek a méltó érdemei. De nemcsak a törvény kötelező ereje, hanem az egyes munkaadók is önként jutalmazták hűen szolgáló alkalmazottjaikat. A földmívelési minisztérium ma küldte le a főispáni hivatalnak a kitüntetettek jóváhagyott névsorát, amelyet alább közlünk: Ecsedi Bálint pusztakovácsi-i béres, Nadányi Pál földbirtokosnál 40 éve szolgál; Vilmányi Imre gazdasági cseléd, Lovass Sándor birtokosnál Ermihályfalván 40 éve szolgál; Csaba József illyei cseléd, Szabadhegyi Géza földbirtokosnál 42 éve szolgál; Kendi Imre jákóhodosi g. cseléd, Bartos örökösöknél 41 éve szolgál; id. Forián Imre morgópusztai g. cs. Lichtenstein Mózes birtokosnál 40 éve szolgál; Ormos Szilágyi János nagyvárad i. sz. káptalani bagaméri gazdasági cseléd 40 éve szolgál; Puskás Vazul értarcsai gazdasági cseléd, Dobsa Lajos birtokosnál 40 éve szolgál; Hajdu Sándor csökmői gazdasági cseléd, özv. Csuka Jánosnál 40 éve szolgál; Csikortás János nagyszalontai gazdasági cseléd, Kenyeres Jánosnál 40 éve szolgál; Tóth István sarkadi lakos munkás, Fodor Ignác tulkai lakos; Varga Imre tóti-i lakos; Sácz András szalacsi lakos, Bencsik István szalacsi lakos, Kis Lajos vértesi lakos, kik mindnyája 100—100 korona pénzzutalommal és diszoklevéllel, majd Jáky Mihály özv. Zathureczky Albertnél Hegyközségtimrén 31 évet és Szilágyi Ferenc örvéndi gazd. cs. Juricskay Dezső földbirtokosnál 32 évet szolgál 50—50 koronával és diszoklevéllel tüntettetnek ki. A főispán e névsort kiküldte az egyes szolgabirodságoknak, hogy úgy az adóhivatalból kiutalt összeget, mint a diszoklevelet a főszolgabírák lelkes és buzdító szavakkal, mintegy példának tüntetve adja át a megérdemelt jutalmat.

* **Verekedés.** Tegnap este 6 óra tájt *Burczán* György szemétkihordó kocsis és *Kiss Ferenc* bádogos tanuló a Szent János-utcán összeszólkóztak, a kocsis a szeméthordó lapáttal agyalta meg ellenfelét, mire *Kiss* a nála levő forrasztó-vassal beverte *Burczán* fejét. Bekisértetvén, sebeiket bekötötték és *Burczánt* a kózkórházba, *Kiss* Ferencet lakására szállították a rendőrség. Felépülés után a büntető-bíróság elé kerülnek.

* **A földrengés áldozataiért.** A délaszországi segélybizottsághoz ujabban a következő adományok érkeztek Glac Antal főispán kezéhez: *Schvarcz Márton* Nagyvárad 40 kor., *Léderer Manó* Nagyvárad 10 kor., *Nagyvárad város közönsége* 1000 kor., *Fényes Manó* 20, *Kandel József* 20. Biharmegyei takarékpénztár 50, Biharmegyei takarékpénztár gyűjtése 30, *Beél községi gyűjtés* 39:40, *Nagyvárad orth. izr. polg. leányiskola* és *polg. fiúiskola* ifjúsága 56:39, *belényesi főgim.* ifjúsága 23, *Szalád községi gyűjtése* 245, *gálospetri* 37:50, *Czeczke* 19:20, *Kocsuba* 1, *dr. Fráter Pálné* gyűjtése 26, *Gazd. és iparbank r.-t. adománya* 25 kor. Eddigi gyűjtés összeredménye 7080 kor. 33 fill.

* **A Leszámitoló és Jelzálogbank Részvénytársaság** ma délután 4 órakor tartja intézeti helyiségeiben ézázár rendes közgyűlést, melyre a t. részvényesek figyelmét ezuton is felhívjuk.

* **Az osztályorsjáték huzása.** A tegnap kihuzott számok közül a következők nyertek nagyobb összegeket:

90.000 koronát nyert: 123035.
3000 koronát nyert: 58616.
2000 koronát nyertek: 27288 119374.
1000 koronát nyertek: 66128 72098 107689.
500 koronát nyertek: 369 5061 8555 9657
10949 13592 16724 18543 21119 21717 22429
23756 25364 29118 30699 38245 40545 43492
48027 49256 48142 51455 51563 53202 54865
55199 56453 56877 59030 60119 61573 66585
67384 68045 72214 73029 75367 84644 87393
87795 88393 93210 76758 101863 103300
104444 105768 110190 114349 114936 115202
118293 123032 124090.

* **A Független asztaltársaság** elnöksége nevében tisztelettel felkérem az asztaltársaság összes tagjait, hogy a legközelebbi szerdai rendes összejövetelre megjelenni sziveskedjenek, annyival is inkább mivel a jelzett estén több fontos ügy lesz megbeszélve és értékesebb tárgyak kisorsolva, melynek tiszta jövedelme a szegény árvák javára lesz fordítva. Az asztaltársaság megbízásából *Benrad* Albert, vendéglős.

SZÍNHÁZ.

Heti műsor.

Szerda: Forradalmi nász.
Csütörtök: Délután ifjúsági előadás. A Velencei kalmár.
Csütörtök: Este Tatárjárás bérlét szünetben a Szigligeti szobor javára.
Péntek: Atalanta.
Szombat: A király.
Vasárnap délután: Vig özvegy.
Vasárnap este: A kedélyes paraszt, premier

Vasárnapi premier. Vasárnap este érdekes operett újdonságot mutatnak be a Szigligeti-színházban. Fall Leó és Leon Viktornak a Kedélyes paraszt című operettjéből folynak a próbák. Ez a kedves muzsikájú bécsi operett finom zenei fordulataival annak idején nagy feltűnést keltett, most egymásután járja be ez a darab a vidéki színpadokat. — A darab meséje egyszerű történet: az urnak nevelt fiú hogyan nézi le a paraszt apját. Ez az egyszerű mese azonban annyi szellemes fordulattal, ötletes helyzet változással van fel-

dolgozva, hogy a darab szövege elsőrangú bohózatnak is beillik. Kitűnő, különösen az öreg sváb paraszt szerepe, aki szegény napszámos sorsban tengődik, de a kitűnő kedélye sohasem hagyja cserben s egy gazdag barátját pumpol meg valahányszor az urnak nevelt fiának pénzre van szüksége. A kitűnő jellem szerepet Hajnal Gyurka alakítja sok művészet, tel, ragyogó humorral. A gazdag paraszt szerepét Sik Rezső játssa. Kitűnő szerepe van a darabban Diósi Nusinak és Toronyinak.

Ifjúsági előadás a színházban. Csütörtökön délután az oly nagy sikerrel elevenített Velencei Kalmárt mutatják be az ifjúságnak. Az első rangú klasszikus előadás minden ízében megérdemli, hogy az ifjúság minél számosabban nézze meg a nagy angol költő egyik legmesteribb alkotását.

A kivándorló a nagyváradai színházban. Herceg Ferenc új darabját, a pár nap előtt oly nagy sikerrel bemutatott *Kivándorlót* már megszerezte *Erdélyi Miklós* igazgató s a darab trár meg is érkezett. A szenzációs színművet március elején szándékozik bemutatni az igazgató. A premierre valószínűen Nagyváradra jön *Herceg* Ferenc is a darab illusztris szerzője.

MULATSÁG.

Naptár.

Február 13. Tiszti estély. (Csarnok.)
Február 16. Swárdström négyes hangversenye a Csarnokban.
Február 18. A m. kir. nagyváradai honvéd hadapród iskola táncvigalma saját helyiségében.
Február 18. Kereskedelmi iskola táncmulatsága. (Csarnok.)
Február 21. Postás bál. (Csarnok.)
Február 22. Megyebál. (Csarnok.)

A kereskedelmi iskola táncmulatsága.

A nagyváradai felső kereskedelmi iskola ifjúsága az idén is meg fogja tartani a szokásos farsangi táncmulatságát, mely műkedvelő előadással lesz egybekötve. Az estély február 18-án lesz megtartva a Kereskedelmi Csarnokban.

A jövedelem jótékony célra és pedig az Ifjúsági Segítő-Egyesület és Biharmegyei Magyar Közművelődési Egyesület javára lesz fordítva. A műsor a következő:

1. »Overture Zampa«. Heroldtól. Előadja az ifjúsági zenekar.
2. »A krakéler«. Monolog Abrányi Emiltől. Előadja: Budaházy László alsó o. tanuló.
3. »Faust«, hegedű solo. De Ch. Gounodtól. Hegedűn előadja: Huszár István felső o. tanuló, zongorán kíséri Smerhovszky József.
4. »A két direktor«. Behózat egy felvonásban. Irtá: Belly. Magyar színre alkalmazta: Batori Ferenc.

Az estély kezdete fél 9 órakor lesz. Belépti díj: 3 személyre 5 korona, személy-jegy 2 korona, diák-jegy 1 korona. Előre lehet váltani a jegyeket Kelemen Béla kereskedőnél. Felülfizetéseket köszönettel fogad a rendezőség.

* **A megyebál.** A megyebál rendezősége napról-napra dolgozik serényen a bál improzánssá tételére. A Kereskedelmi Csarnokban a diszítésekre oly nagy gondot fordítanak, hogy már maga a diszítés megérdemli a megtekintést. A bál igen nagy összeget igényel, azonban ebben támogatásuk van a rendezőségnek a védnökök és bálanyák diszes koszoruja Eddig ugyanis már igen sokan küldték be úgy a bálanyák mint a védnökök a maguk részéről való hozzájárulási díjaikat, melyek közül a legkisebb 200 korona.

* **Az iparos ifjak kedélyes ünnepe.** A Nagyváradi ipartestület ifjuságának önképző-egylete vasárnap délután Körözs utcai helyiségében színelőadással egybekötött kedélyes ünnepélyt tartott Kovács Mihály alelnök ügyes rendezése mellett. Szépen szavaltak: Proksa Gyula és Tomázi Margit. Magánjelenetben előadásukkal kitüntek Fleisz Elek, Nagy Ferenc, Puskás Ilonka. Páros jelenetben ügyeskedtek: Fényes Ferenc, Karácsonyi Juliska és Péntes István Rogoz Margit és Torszán János hegedű-duettet adtak elő, melyet zajos tapsok között meg kellett ismételnök, szünet alatt az együtet újonnan alakult dalköre Lobermayer Gyula karvezetése vezetésével szép dalokat adott elő. Végül «bolyka» című egyfelvonásos vígjátékot adtak elő igen sikerülten.

IRODALOM.

☒ **Élet.** Egyre jobban terjed s egyre magasabb színvonalra emelkedik a keresztény magyar családok gyönyörű irodalmi folyóirata, az *Élet*. Legújabb 5. számának tartalma a következő: A gondviselő Isten. Irta dr. *Prohászka Ottokár*. — Emlékek bucsújárása. Oláh Gábor. — Csiksomlyói legenda. Kiss Menyhért. — Vonaton. Berki Miklós. — Karneval 8 fensége. Csudáky Bertalan. — Mai bálók. Cyrano. — A ranitónó, regény. Andor József. — Lakodalmak krónikákból. Krónikás. — Utközben. Kanizsai Ferenc. — Az élet, farsangi glosszák. Vampa. — Kultúra. Színházi események. Szin. — Az *Élet* szerkesztője Andor József, főmunkatársai *Prohászka Ottokár* és *Szemere György*. Évi ára 20 korona, megrendelhető VIII. Szentkirályi-u. 28. szám alatt.

EGYESÜLETEK.

(**A Katholikus Kör közgyűlése.** A Nagyváradi Katholikus Kör választmánya tegnap este ülést tartott, *Dus László* elnöklete alatt s Grócz Béla kanonok, dr. *Vucskics Gyula*, *Imrik S. Zoltán*, *Böszörményi Géza*, *Beleznay Antal*, *Géczy Lajos*, *Balázsovich Rezső*, id. *Jelinek Ferenc*, *Kelemen Kálmán*, *Csatáry József* és dr. *Imrik Gusztáv* titkár jelenlétében. A választmány a közgyűlés határpaját megváltoztatta s a kör évi rendes közgyűlésének idejét *március hó 7-re* tűzte ki. A közgyűlésen, mely egyuttal *Palotay-émlék* ünnep lesz így b. *Gerliczy Ferenc* elnök is részt vesz, kinek kérésére halasztották el a közgyűlést. Új tagul *Des Echerolles-Kruspér Gilbert* lépett be a körbe.

(**Népnevelési Egyesület gyűlése.** A Biharmegyei Népnevelési Egyesület választmánya ma (szerda) délután 5 órakor hivatalos helyiségében (Nagypiac tér közs. polg. fiu iskola épület I. emelet 21. sz. ajtó) gyűlést tart.

Igazságszolgáltatás.

§ **Hamisított polgári iskolai bizonyítvány.** A múlt esztendő végén Balassagyarmaton okirathamisításért letartóztatott *Katz Józsefet*, aki rabbinak adta ki magát s hamisítva egy 4-ik polgárról szóló bizonyítványt mint zsidó hitoktató ténylegesen működött is. Csak később derült ki a csalás s tegnap délután a kir. törvényszék elé került a dolog s *Korn Lajos* elnöklése mellett *Katz Józsefet* 2 hónapi fogházra és 100 korona mellékbüntetésre ítélte.

§ **Elhalasztott tárgyalás.** *Vigyikán Mihály* belényesi lakos 70 koronáról szóló váltót nyújtott be aláírásával a belényesi takarékhhoz; lejárat után mit sem törődve az óvatolásai, feléje se nézett a dolognak. S mikor perre

került az ügy, egyenesen letagadta, hogy ő írta volna alá a váltót, vagy azon pénzt vett volna fel. Az írásszakértők a tegnapi törvényszéki tárgyaláson kijelentették, hogy a váltón levő aláírás megegyezik *Vigyikán Mihály* kezeirásával. Azonban a törvényszék bizonyítás kiegészítése végett a tárgyalást elnapolta.

ÁVIRATOK.

Az angol király látogatása.

Berlin, február 7. Az angol királyi párt Berlinben nagy fényvel fogadták. Ugy a német császár, mint az angol királyt a pályaudvaron a polgármester fogadta. A fogadás után a királyi párok a városba vonultak. Utjukban mindenütt nagy ünnepeltéssel fogadták őket.

Vonatösszeütközés a Rákoson.

Budapest, febr. 9. Ma reggel a Rákos-állomásról, a rákosi rendező irányában elengedték az 1451. sz. tehervonatot. A Zsolnai gyár irányában, a 2. és 3. váltó között a vonatot megállították, a karjelző tilosra állt. Félórával később a 3663. számú tehervonatot engedték el a Rákos állomásról, ez a vonat teljes erővel beleszaladt az előtte veszteglőbe. Az összeütközés következtében a 3663. számú vonat mozdonya hasznavehetetlenné lett, *Mészáros Dániel* mozdonyvezető megsérült, két kocsi megrongálódott. *Mészáros* sérülései könnyű természetűek.

A balkáni események.

Pétervár, február 9. Hivatalos körökben hire jár, hogy Olaszország nagy rokonszenvvel elfogadja a török ellenjavaslatok politikai álláspontját s késznek nyilatkozott, hogy a hadikárpótlást likvidálja. Az ellenjavaslat pénzügyi része azonban alapos vizsgálatot tett szükségessé és azt szakértőknek fogják előterjeszteni véleményadás végett. Oroszország reméli, hogy a politikai és pénzügyi megegyezés elérhető lesz.

Konstantinápoly, február 9. Azon újabb lépések következtében, amelyeket *Pallavicini* örgróf osztrák-magyar nagykövet a bojkott ügyében tett, a tegnapi minisztertanács foglal-e kérdéssel. A porta tárgyal a bojkott-szindikátusokkal.

KÖZGAZDASÁG.

A gabonatözsde határidői.

— Délután 4 órakor. —

Budapest, febr. 9.		
Buza május	50 kilogrammonként	11.60
Buza okt.	— — — —	10.38
Rozs okt.	— — — —	8.96
Zab májusra	— — — —	—
Zab okt.	— — — —	7.04
Tengeri máj. 1908.	— — — —	6.85
Tengeri júl.	— — — —	6.69

Ertéktözsde.

— Délután 4 órakor. —

Budapest, febr. 9.		
Osztrák hitelrészvény	— —	631.25
Magyar hitelrészvény	— —	748.—
Leszámitoló bank	— —	743.75
Rimamurányi	— —	561.50
Osztrák-m. államvasuti részv.	— —	692.25
Közuti vasut	— —	552.—
Városi villamos vasut	— —	269.—

Hivatalos árfolyamok.

A budapesti áru- és értéktözsde 1909. febr. 9.

Magyar arany járadék 4 száz.	— —	111.50
Magyar koronajáradék 4 száz.	— —	93.25
Magyar koronajáradék	— —	82.75
Magyar földteherment. kötvény 4. sz.	— —	240.—
Horvát-szlavon földteherment. kötvény	— —	95.50
Magyar nyereséj sorsjegy kölcsön	— —	93.50
Tisza-szab. és szegedi sorsjegy kölcsön	— —	94.50
Osztrák járadék papírban	— —	186.—
Osztrák járadék ezüstben	— —	145.—
Osztrák járadék aranyban	— —	97.25
Osztrák korona járadék	— —	99.—
1860. osztr. államsorsjegyek	— —	116.50
Osztrák magyar bankrészvény	— —	197.50
Magyar hitelbank-részvény	— —	150.25
Osztrák hitelbank-részvény	— —	730.—
Magyar hitelrészvény	— —	748.—

REGÉNYCSARNOK.

EMIKE.

IRTA:

HAJDU IMRE.

(Folytatás.)

44.

— Nagyságod ismét ingerült, pedig az árt ám drága egészségének, — jegyzi meg nyomtatékosan Demeter.

— Ugyancsak mondja már meg édes öcsém! — válaszol bosszusan *Nina* néni, aki alig várta, hogy *Demeterrel* közölhesse a levél tartalmát, — csak mondja meg, hogy ne volnék bosszus, mikor az a rossz ember már harmadszor akar kézzelfoghatólag bolonddá tenni; tavaly ugyancsak ily tájon egy hasonló tartalmu levelet küldött hozzám, amelyben azt hazudja, hogy birtokvásárlásba bocsátkozott s a kezénél levő négy ezer forintját már előlegesen bele is fektette, most tehát még három ezerre van okvetlenül szüksége s menyre, földre kér, hogy ha istent ösmerek, adjak neki kölcsön, mert különben odavész a négy ezer forintja is, ami családja végpusztulását idézné elő; leveléhez mellékelte a tanukkal ellátott kötvényt is, — én mint a jó bolond, iparkodtam kérését teljesíteni, még pedig a legnagyobb kézséggel, azon téves hitben, hogy vénségére megjött az esze s gyermekei jövőjéről kezd gondolkodni; alig mulik el három hét, ismét ezerötszáz forintot kunyorál a veendő birtok auctiója, átíratása s mit én tudom minek fejében, — ezt ismét megküldtem neki; igaz, hogy kötvényét mindannyiszor visszatartottam; de nem mintha az összegek visszaadását ezek után reményelhetném, mert hisz' különben is legközelebb állaak hozzám gyermekei s így végtére is kell, hogy azoké legyen minden birtokom; de azon egyszerű okból, hogy ellene fegyverem legyen, ami unokaöcsém koronkénti megbabolázására okvetlenül szükséges. Amint mondam, ő a pénzt megkapta, amíg én nyugtalan voltam s utána kezdtem járni, hogy hol van hát az a vett birtok? amelyen unokaöcsém gyermekeinek boldogságát megvásároltam; de mindenki, kitől csak felvilágosítást kértem, mert meg kell jegyeznem, hogy ez időben *Filemon* került, mint az ördög a temjént — mondom mindenki kacagva a holdra mutatott, hogy tudniillik csak ott nincsen az a birtok, Európában ugyan csak mester volna a neve, aki fel tudná fedezni, míg végre reá jöttem arra, hogy az én kedves öcsém a megyegyűlések alkalmával el-makaózta a birtokvásárlásra kapott pénzt s hogy pénzt visszanyerhesse, tetejében még ezerötszáz forintnyi becsületbeli adósságot csinált, mire azután az auctióra felvett pénzt parazolta.

(Folyt. köv.)

A szerkesztőjét lelelő

Dr. VUCSKICS GYULA.

Február hó 16-án
a „Kereskedelmi Csarnok“ disz-
termében lesz megtartva a
VILÁGHIRŰ
SWARDSTRÖM
négyes hangversenye.

Zongorán kíséri: **TARNAY ALAJOS** ur, az országos
zeneakadémia tanára. ::
Kezdeté fél 9 órakor.
Belépő jegyek: 8, 6, 4 és 2
kor. árban e óre válthatók
SEBŐ IMRE könyv- és papír-
kereskedésében **Rákóczi-ut.**

M. kir. államvasutak üzletvezetőség Arad.

1766—1909. II. sz.

Versenyárgyalási hirdetmény.

A magyar királyi államvasutak aradi üzletvezetősége nyilvános írásbeli egységáras versenyárgyalást hirdet:

A Békéscsaba állomáson létesítendő áruaktárnak két részben történendő előállítási munkálataira.

Az építéshez szükséges anyagok közül a terméskövet, aki nem rostált homokot a szénalakat a m. kir. államvasutak aradi üzletvezetősége adja, illetve bocsátja vállalkozó rendelkezésére, a többi építési anyagot pedig első rendű minőségben a vállalkozó köteles adni.

A pályázati feltételek, a szerződés-tervezet, az ajánlati minta és költségszámítás a magyar királyi államvasutak aradi üzletvezetősége pályafentartási osztályában (II. oszt.) 3 korona lefizetése mellett, a hivatalos órák alatt délelőtt 8-tól délután 2 óráig bármikor beszerezhetők, vagy írásbeli megkeresés mellett a megfelelő bélyegjegyek előzetes megküldése után királyi postán is megkaphatók. Az építmény tervei a pályafentartási osztálynál megtekinthetők: a munkák és szállítások kiadására vonatkozó feltétlfüzet általános határozatai, az államvasutak vonalain előállítandó épületek leírása és feltétlfüzetek részletes határozatai is, melyek a magyar királyi államvasutak igazgatóságának budapesti nyomtatványtárától megszerezhetők.

Az ajánlatot 1 koronás magyar okmánybélyeggel, az ajánlat mellékleteit, úgy mint a pályázati feltételeket, szerződés-tervezetet és költségszámítást pedig ívenként 30 filléres magyar okmánybélyeggel ellátva, lepecsételt borítékban a következő felirattal:

Ajánlat az 1766—909. sz. versenyárgyalási hirdetési alapján a magyar királyi államvasutak Békéscsaba állomáson létesítendő áruaktár előállítási munkálataira kell benyújtani, vagy postán beküldeni és pedig legkésőbb 1909. évi március hó 2-án déli 12 óráig az aradi üzletvezetőség általános osztályának (I. oszt.) főnökéhez (aradi és csanádi egyesült vasutak palotája I. em. 13. ajtó sz.).

Az ajánlatok a benyújtásra kitűzött határidő leteltével a magyar királyi államvasutak aradi üzlet-

vezetősége I. osztályában azonnal felbontatnak, mely alkalommal az ajánlattevők, vagy azok igazolt képviselői is jelen lehetnek.

Az ajánlatok benyújtását megelőző napon, vagyis 1909. március hó 1-én déli 12 óráig a pályázónak 3500, azaz Háromezer ötszáz korona bánatpénzt a magyar királyi államvasutak aradi üzletvezetőségének gyűjtőpénztáránál, hivatkozással a hirdetett versenyárgyalás számára, akár készpénzben, akár állami letétekre alkalmas értékpapírokban letenni, mely bánatpénz esetleg posta útján is beküldhető.

Az értékpapírok a legutóbb jegyzett árfolyam szerint számíttatnak, de névértéken felül számításba nem vétetnek.

Azon felek, kik a postatakarékpénztár cheque forgalmában bent vannak, a bánatpénzt a postatakarékpénztár útján is letéhetik. Az ajánlatban a bánatpénz letételének megtörténte megemlítendő ugyan, de az erről nyert letéti jegy nem csatolandó. A bánatpénzt az ajánlathoz csatolni nem szabad, mert az ilyen csatolt összeg bánatpénzül el nem fogadható.

Az itt felsorolt feltételektől eltérő, szabálytalanul kiállított, az ajánlattevő vagy meghatalmazottja által alá nem irt, javított vagy vakart szövegű, pecséttel le nem zárt, sértett borítékba helyezett, a kitűzött határidő után érkezett, a pótlólag vagy esetleg táviratilag tett és oly ajánlatok, melyekre nézve az aláírt bánatpénz előlegesen le nem tétetett, figyelembe nem vétetnek.

Olyan ajánlattevők, kik a pályázat tárgyát képező munkák teljesítésére a törvényes képesítéssel nem bírnának, köteles ajánlataikban ily képesítéssel bíró megbizottat megnevezni, és annak képesítését igazolni.

Aradon, 1909. február hó.

Az üzletvezetőség.

M. kir. államvasutak üzletvezetőség Arad.

2061—909. II. sz.

Versenyárgyalási hirdetmény.

A magyar királyi államvasutak aradi üzletvezetősége nyilvános írásbeli egységáras versenyárgyalást hirdet:

A Sofronya állomáson létesítendő talpfatelítő csarnok előállítási munkálataira, megjegyezvén, hogy az építéshez szükséges anyagok közül a homokot, terméskövet és szénalakat a m. kir. államvasutak aradi üzletvezetősége adja, illetve bocsátja vállalkozó rendelkezésére, a többi összes építési anyagot pedig elsőrendű minőségben a vállalkozó köteles adni. (1. szerződés-tervezet 4. §-a pontját.)

A pályázati feltételek, a szerződés-tervezet, az ajánlati minta és a költségszámítás a magyar királyi államvasutak aradi üzletvezetősége pályafentartási osztályában (II. oszt.) 3 korona lefizetése mellett, a hivatalos órák alatt délelőtt 8-tól délután 2 óráig bármikor beszerezhetők, vagy írásbeli megkeresés mellett a megfelelő bélyegjegyek előzetes megküldése után, királyi postán is megkaphatók. Az építmény tervei a pályafentartási osztálynál megtekinthetők. Ugyanez a említett hivatalnál megtekinthetők: a munkák és szállítások kiadására vonatkozó feltétlfüzet általános határozatai, az államvasutak vonalain előállítandó épületek leírása és feltétlfüzetek részletes határozatai is, melyek a magyar királyi államvasutak igazgatóságának budapesti nyomtatványtárától megszerezhetők.

Az Ajánlatot 1 koronás magyar okmánybélyeggel, az ajánlat mellékleteit, úgy mint pályázati feltételeket, szerződés-tervezetet és költségszámítást pedig ívenként 30 filléres magyar okmánybélyeggel ellátva és az ajánlathoz fűzve lepecsételt borítékban a következő felirattal:

Ajánlat a 2067—909. sz. versenyárgyalási hirdetési alapján a magyar királyi államvasutak Sofronya állomáson létesítendő talpfatelítő csarnok előállítási munkálataira kell benyújtani, vagy postán beküldeni és pedig legkésőbb 1909. évi február hó 16-án déli 12 óráig az aradi üzletvezetőség általános osztályának (I. oszt. főnökéhez, aradi és csanádi egyesült vonalak palotája I. em., 13. ajtó sz.)

Az ajánlatok a benyújtásra kitűzött határidő leteltével a magyar királyi államvasutak aradi üzletvezetősége I. osztályában azonnal felbontatnak, mely alkalommal az ajánlattevők, vagy azok igazolt képviselői is jelen lehetnek.

Az ajánlatok benyújtását megelőző napon, vagyis 1909. évi február hó 15-én déli 12 óráig a pályázónak 3000, azaz háromezer korona bánatpénzt kell a magyar királyi államvasutak aradi üzletvezetőségének gyűjtőpénztáránál, hivatkozással a hirdetett versenyárgyalás számára, akár készpénzben, akár állami letétekre alkalmas értékpapírokban letenni, mely bánatpénz esetleg posta útján is beküldhető.

Az értékpapírok a legutóbb jegyzett árfolyam szerint számíttatnak, de névértéken felül számításba nem vétetnek.

Azon felek, kik a postatakarékpénztár cheque forgalmában bent vannak, a bánatpénzt a postatakarékpénztár útján is letéhetik. Az ajánlatban a bánatpénz letételének megtörténte megemlítendő ugyan, de az erről nyert letéti jegy nem csatolandó. A bánatpénzt az ajánlathoz csatolni nem szabad, mert az ilyen csatolt összeg bánatpénzül el nem fogadható.

Az itt felsorolt feltételektől eltérő, szabálytalanul kiállított, az ajánlattevő, vagy meghatalmazottja által alá nem irt, javított vagy vakart szövegű, pecséttel le nem zárt, sértett borítékba helyezett, a kitűzött határidő után érkezett, a pótlólag, vagy esetleg táviratilag tett és oly ajánlatok, melyekre nézve az aláírt bánatpénz előlegesen le nem tétetett, figyelembe nem vétetnek.

Olyan ajánlattevők, akik a pályázat tárgyát képező munkák teljesítésére törvényes képesítéssel nem bírnának, kötelesek ajánlataikban ily képesítéssel bíró megbizottat megnevezni és annak képesítését igazolni.

Aradon, 1909. évi január hó 25-én.

Az üzletvezetőség.

Magyar királyi államvasutak igazgatósága.

359817—908. sz.

Hirdetmény.

A magy. kir. államvasutak igazgatósága nyilvános versenyt hirdet Nagyvárad állomáson épülő 28 állású koralaku mozdonyos vasföldélszerkezetének munkájára.

A tervek, költségvetés, szerződési tervezet, az ajánlati minta, a pályázati feltételek, valamint a munka végrehajtására vonatkozó egyéb feltételek Budapesten, a magy. kir. államvasutak igazgatóságának alépitményi ügyosztályában (VI. Teréz körut 56. sz. III. 17. ajtó) a hivatalos órák alatt megtekinthetők és a központi tervtárban (VI. Teréz körut 56. földszint) tíz koronáért beszerezhetők.

Az ajánlatok legkésőbbben 1909. évi febr. hó 17-én déli 12 óráig nyújtandók be alulírott igazgatóság építési és pályafentartási főosztályában (Budapest, VI. Teréz körut 56. sz. II. em. 10) Az ajánlatok egy korona, az ajánlat mellékletei ívenként 30 filléres bélyeggel ellátva és lepecsételve a következő felirással nyújtandók be:

»Ajánlat a Nagyvárad állomáson létesítendő mozdonyos vasföldélszerkezetére.«

Csak az összes munkákra tett ajánlatok fognak figyelembe vétetoi.

Az ajánlat benyújtását megelőző napon, vagyis 1909. évi február 16-án déli 12 óráig, az ajánlati végösszegnek 5 százaléka teendő le bánatpénz gyanánt, a magy. kir. államvasutak központi főpénztáránál, (Budapest, VI. Andrásy-ut 75. sz.) akár készpénzben, akár állami letétekre alkalmas értékpapírokban.

A bánatpénzről szóló letéti jegy az ajánlat-hoz nem csatolandó.

Az értékpapírok a budapesti áru- és értéktőzsdén legutóbb jegyzett árfolyam szerint számíttatnak, de névértéken felül nem vétetnek számításba.

Posta útján beküldött ajánlatok és bánatpénzek térti vevénynyel adandók fel.

A magy. kir. államvasutak előtt ismeretlen ajánlattevők tartoznak szállító képességüket és megbízhatóságukat azon kereskedelmi és iparkamra bizonylatával igazolni, melyhez vállalatuk telepe szerint tartoznak.

Olyan ajánlattevők, kik e pályázatra kiírt munkák teljesítésére törvényes képesítésével nem bírnak, kötelesek ajánlataikban ily képesítéssel bíró megbizottat megnevezni és annak képesítését igazolni.

Az igazgatóság.

Hirdetések

felvételnek

a kiadóhivatalban.

VÉRSZEGÉNYSÉG, ÉTVÁGYTALANSÁG, IDEGESSÉG GYÓGYTÁSÁRA IS GYENGE GYERMEK, VALAMINT FELNŐTEK SÁPKOROS FIATAL LEÁNYOK ERŐSBÍTÉSÉRE a legkiválóbb készítmény a **KRIEGER-féle TOKAJI CHINA VASBOR.**

VALÓDI PÜTÖRKÖSI TOKAJI BORBÓL KÉSZÜLT, HAYON KÉL LEMES IZÚ. HATÁSA BIZTOS.

KIS ÜVEG ÁRA: 3.20 K, NAGY ÜVEG 6 K. GYÓGYTÁRAKBAN. POSTAI SZÉTKÜLDÉS NAPONTA UTÁNVÉTEL VAGY A PÉNZ ELŐZETES BEKÜLDÉSE UTÁN.

KORONA-GYÓGYSZERTÁR
BUDAPEST,
KALVIN-TÉR.

A folyó hó végén nyilvános aláírással kerülő

4 1/2 % m. kir. kincstári jegyekre

előjegyzéseket az eredeti felvételek mellett elfogadjuk.

MAGYAR BANK RÉSZVÉNYTÁRSASÁG.

Belépési felhívás

a 6-ik évtársulatba.

A Belvárosi Takarékpénztár kebelében alakult **Belvárosi Takaréék és Hitelszövetkezet** minden év január és július elsején egy-egy három évig tartó új évtársulatot nyit. Mindenki tetszés szerinti számban jegyezhet üzletrészeket s minden üzletrész után hetenként 20 fillér fizetendő, melynek összege a három év elteltével a felmerülő haszonnal együtt fog az üzletrészeseknek visszafizettetni.

A szövetkezet célja a takarékoságot előmozdítani s a tagok hiteligényeit kielégíteni. Szövetkezetünk tehát amellyel, hogy a *takarékosság ügyét szolgálja* tagjainak betéteik négyötödrésze erejéig kölcsönt is nyújt.

Vidéki tagok a helyi befizetéseiket befizetési lapok útján teljesíthetik.

Felvételidő üzletrészenként 10 fillér s az első betét befizetésekor mindenki megkapja a saját nevére kiállított betéti könyvecskéjét.

Szövetkezetünk igen tisztelt tagjait, valamint mindazokat, kik szövetkezetünk tagjai óhajtanak lenni felkérjük, hogy a felvétel iránt intézeti helyiségünkben (Rákóczi ut, Barts—Óvári palota) bármikor jelentkezni sziveskedjenek.

Nagyvárad, 1909. január 1.

A Belvárosi Takaréék és Hitelszövetkezet igazgatósága t

HÁZAT VESZEK

kerttel vagy fássított udvarral. Ajánlatot kérek utca, házszám és ármegjelöléssel «Körmoly vevő» jelige alatt a kiadóhivatalba.

Megnyitlak a Fekete Sas nagyszállóda éttermei.

Nagyvárad valóságos látványosságát képezi a Fekete Sas éttermei és földalatti (souterrain) vendéglőhelyiségei. Pazar fény közepette a legmodernebb berendezkedés biztosítja a kitűnő kényelmet ezen helyiségekben.

Kitűnő magyar és francia konyha, kiváló bel és külföldi borok, Dréher féle dupla márciusi sör.

Társas étkezések céljára a legalkalmasabb helyiségek állanak rendelkezésre. Valóban méltán rászolgál ezen helyiség és annak fáradságot nem kímélő bérleje **BENRÁD ALBERT** arra, hogy a nagyközönség őt pártfogásban részesítse.

Megvettük a Czillér Imre-féle

= rőfös- és szőnyegáru raktárt =

Rákóczi-ut 7. a. (Szt. István palota) hol az

ÁRUSÍTÁST!

megkezdtek.

Eladásra kerülnek az összes női ruhakelmék, Blous és ruhaselymek, szőnyegek, függönyök, vásznak, asztalneműek, ruhavásznak himzett batistok mosóárak, stb.

Tisztelettel

Dick Jakab és Társai.